

Tadeusz Reroń

"Ósmy dzień stworzenia : etyka wobec możliwości inżynierii genetycznej", M. Machinek, Olsztyn 2001 : [recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 9/2, 222-223

2001

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

łoza, ukazujący teologiczno-etyczne implikacje agresji oraz K. Majacza, przedstawiającego problematykę przemocy w środkach społecznej komunikacji.

J. Zabielski w artykule pt. *Przemoc współczesnego świata a chrześcijańska cnota męstwa* omawia różne formy przemocy oraz podkreśla potrzebę przeciwstawienia się wszelkim jej aktom, do czego zobowiązuje chrześcijan cnota męstwa. Nie wystarczy jednak potępienie przemocy i terroryzmu. Trzeba także szukać przyczyn tych zjawisk, by móc następnie im skutecznie zapobiegać. Próbę odpowiedzi na to istotne pytanie dotyczące przyczyn podejmuje S. Skobel w artykule pt. *Przemoc jako odpowiedź na niesprawiedliwość*. Należy wskazać również na interesujący artykuł P. Góralczyka pt. *Przemoc sama w sobie jest irracjonalna i absurdalna*.

Prezentowana *Księga Pamiątkowa* przybliży nie tylko naukowe dokonania Księdza Jubilata, ale naświetla także ważne i aktualne zagadnienia współczesnej teologii moralnej. Zasluguje więc na uważną lekturę tych, którzy zastanawiają się nad oceną moralną tych znaków czasu, jakimi są przemoc i terror. Warto zaznaczyć, że wśród autorów *Księgi* jest wielu wybitnych specjalistów z zakresu teologii moralnej ze wszystkich środowisk naukowych Polski.

ks. Tadeusz Reroń

M. Machinek MSF (red.), *Ósmy dzień stworzenia. Etyka wobec możliwości inżynierii genetycznej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2001, ss. 282

Postęp, jaki w ostatnich latach dokonał się w dziedzinach wiedzy badających podstawy życia, jest oszałamiający i wydaje się nie tylko dorównywać, ale nawet przerastać osiągnięcia informatyki. Pojęcia takie jak inżynieria genetyczna czy genetyka zapewne zaskakują na miano najważniejszych i najczęściej używanych pojęć dwudziestego wieku. Dwa wydarzenia podane do wiadomości opinii publicznej w r. 2000, mianowicie zamknięcie ważnego etapu prac nad poznaniem ludzkiego genomu oraz decyzja parlamentu brytyjskiego o dopuszczeniu tzw. klonowania terapeutycznego ludzkich embrionów, potwierdzają nie tylko ogromną dynamikę tych badań, ale też z całą wyrazistością sygnalizują związane z nimi problemy natury etycznej.

Właśnie nad aspektami moralnymi współczesnych badań genetycznych zastanawiali się biologowie, genetycy, filozofowie i teologowie moraliści w czasie I Dni Interdyscyplinarnych Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (06-08 XI 2000). Praca niniejsza jest efektem przedstawionych tam referatów i dyskusji. Rozpoczęła ją ważny artykuł R. Zielińskiego, który podjął się wyjaśnienia podstawowych pojęć i możliwości współczesnej genetyki. Następnie trzy artykuły zaslugują na szczególną uwagę, a mianowicie K.M. Polok na temat wykorzystania genetyki i inżynierii genetycznej w hodowli roślin i W. Bednarskiego w produkcji żywności oraz S. Kamińskiego odnośnie do możliwości klonowania zwierząt.

Najwięcej niepokoju jednak budzi zastosowane inżynierii genetycznej wobec człowieka. Istnieje wprawdzie niekwestionowany konsens, iż badania naukowe powinny respektować fundamentalne zasady etyczne, jednak w przypadku procedur związanych z in-

zynierią genetyczną kwestia ta nabiera niespotykanego dotąd znaczenia, gdyż wielu specjalistów nie liczy się z nimi. Nic dziwnego, że obok przedstawienia przez J. Nowaka możliwości zastosowania inżynierii genetycznej w medycynie postawione zostało ważne pytanie o granice ludzkich działań w tej dziedzinie: R. Otowicz: *Czy terapeutyczny cel usprawiedliwia wszystkie środki?*, J. Kowalski: *Granice ingerencji człowieka w naturę w perspektywie teologiczno-etycznej*. Dla wielu badaczy prowadzone badania nie rodzą żadnych dylematów etycznych, ponieważ zarodek ludzki traktowany jest przez nich jako materiał genetyczny. Toteż M. Machinek twierdzi, że w refleksji nad moralnością działań w dziedzinie inżynierii genetycznej należy postawić istotne pytanie o początek życia ludzkiego. W ostatnim artykule J. Pięgsa zastanawia się, czy inżynieria genetyczna jest ostatecznie błogosławieństwem, czy przekleństwem dla człowieka?

Publikacja niniejsza odzwierciedla naukową debatę prowadzoną w ramach I Dni Interdyscyplinarnych w Olsztynie. Można w niej spotkać się z różnymi sposobami podejścia do omawianych zagadnień, z kontrowersyjnymi, czasem diametralnie różnymi ocenami osiągnięć inżynierii genetycznej, wynikającymi nieraz z różnic światopoglądowych. W omawianej książce można dostrzec, z jednej strony, głosy ostrzegające przed przesadnym demonizowaniem osiągnięć inżynierii genetycznej, np. przez pogłębianie lęku w odniesieniu do roślin i zwierząt transgenicznych, z drugiej zaś – ostrzegające przed ślepą wiarą w postęp oraz zredukowaniem człowieka do istoty jedynie uposażonej genetycznie. Przedstawione w publikacji referaty i dyskusje na temat etycznego wymiaru inżynierii genetycznej okazują się być ostatecznie batalią o koncepcję człowieka, o rozumienie jego praw i jego godności.

ks. Tadeusz Reroń

„Verbum Vitae”, Półrocznik Biblijno-Teologiczny nr 1: *Kto będzie zbawiony?*, wyd. Instytut Teologii Biblijnej „Verbum”, Kielce 2002, ss. 299

Z wielką radością powitać możemy na polskim rynku wydawniczym Półrocznik Biblijno-Teologiczny „Verbum Vitae”, wydawany przez Instytut Teologii Biblijnej „Verbum”. Zadaniem Instytutu jest dynamizowanie i harmonizowanie współpracy między biblistami i teologami. Nowe czasopismo jest jedną z inicjatyw służącą realizacji tego zadania. Jego Rada Naukowa oraz Redakcja szczyci się nazwiskami wielkich biblistów polskich (i nie tylko). Już sam ten fakt zapewnia kompetencję autorów publikowanych artykułów oraz ich wysoki stopień naukowości. Adresatami nowego pisma są jednak nie tylko środowiska w sensie ścisłym naukowe, ale także duszpasterze i wierni. Stąd troska o przystępność języka. Rozpiętość grona adresatów motywowana jest pragnieniem wydawców, aby pismo przyczyniało się do aktualizacji i inkulturacji słowa Bożego. Aktualizacja przesłania Biblii, jak pisze redaktor naczelny ks. Henryk Witczyk, nie może być ani selektywna, ani tendencyjna; inkulturacja zaś polegać ma na takim tworzeniu kultury chrześcijańskiej, aby obejmowała ona całą egzystencję człowieka.

Każdy z numerów zaczynającego się ukazywać czasopisma poświęcony jest odrębnemu tematowi. Numer pierwszy nosi tytuł *Kto będzie zbawiony?* Itinerarium proponowane